

PIENTEN KIELIREPPU

TASOLTA TOISELLE SUOMI TOISENA KIELENÄ OPPIMISEN SEURANTA

- Eväspussi
- Kielikompassi
- Kuvajuttu
- Seurantalomake

Lapsen

nimi: _____

Syntymäaika: _____

Päiväkoti/koulu: _____

Siirtolupa täytetään tarvittaessa

Kielirepun saa antaa muille yhteistyökumppanille:

- konsultoiva erityislastentarhaopettaja
- puheterapeutti
- S2 -opettaja/ S2-vastuuhenkilö
- koulupsykologi
- esiopettaja/luokanopettaja/erityisopettaja
- muu henkilö, kuka?

Huoltajien allekirjoitukset: _____

Kurikassa ____ . ____ .20 ____

ESIPUHE

PIENTEN KIELIREPPU – TASOLTA TOISELLE on Espoon suomenkielisen opetustoimen ja varhaiskasvatuksen yhteishanke. Hankkeen tavoitteena on luoda yhtenäiset arviointikriteerit kielitaidon kehittymisen seurantaan soveltaen eurooppalaista viitekehystä suomi toisena kielenä -opetukseen varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja alkuopetuksessa. Yhtenäisten arviointikriteerien käyttö auttaa päiväkotia ja kouluja suunnittelemaan lasten suomi toisena kielenä -opetusta sekä ohjaamaan lapset heille parhaiten sopivan tuen piiriin.

Hankkeessa on laadittu arviointimateriaali, joka sisältää:

- **Eväspussin** - huoltajan arvio lapsen kielitaustasta
- **Kielikompassin** - lapsen ja oman äidinkielen opettajan arvio lapsen äidinkielen taidosta. Kielikompassi koskee koulussa olevia oppilaita, jotka osallistuvat oman äidinkielen opetukseen. Lomakkeen täyttämistä huolehtii oman äidinkielen opettaja. Kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen vastuualue jakaa lomakkeet opettajille ja lähettää täytetyt lomakkeet asianomaisille kouluille.
- **Seurantalomakkeen**, joka sisältää puhumisen ja kuuntelemisen taitotason profiilin
- **Kuvajutun** - arviointimateriaali vuorovaikutuksen kehittymisen seurantaan

Materiaali on laadittu Oph:n Monikulttuurisuustaitojen kehittäminen koulu yhteisössä - hankerahoituksen avulla.

Arviointimateriaali säilytetään lapsen varhaiskasvatussuunnitelman, lapsen esiopetuksen suunnitelman tai keltaisen portfolion liitteenä.

Materiaali on saatavilla myös internetissä: www.espoo.fi/kielireppu

Työryhmä: Anita Paatelma, Aira Ryyänen-Ahvensalmi, Katjamaria Halme, Taru Venho, Astrid Kauber. Työryhmän ulkopuolisena asiantuntijana on toiminut Jyväskylän yliopiston tutkija Nina Reiman.

Espoossa, 27.4.2010

Eväspussi

huoltajatapaamisessa täytettäväksi

Päiväys, paikka _____

Lapsen nimi, päiväkoti/koulu, luokka _____

Läsnä _____

- 1) Missä maassa lapsi on syntynyt? _____
- 2) Mitä kieltä hän oppi ensiksi puhumaan, minkä ikäisenä? _____
- 3) Onko teillä jotain erityistä kerrottavaa lapsen varhaisesta kielen oppimisesta tai kielitaustasta (esimerkiksi jokeltelu, ääntely, ensimmäiset sanat ja lauseet)?

- 4) Missä maassa lapsi on asunut ja kuinka kauan, mahdolliset hoitopaikat ja niissä puhutut kielet? _____

- 5) Mitä kieltä lapsi puhuu
- äidin kanssa (onko kieli äidin äidinkieli)? _____
- isän kanssa (onko kieli isän äidinkieli)? _____
- isovanhempien ja/tai muiden sukulaisten kanssa? _____
- sisarusten kanssa? _____
- jos perheessä useita kieliä, mitä puhutaan, kun perhe on koolla?

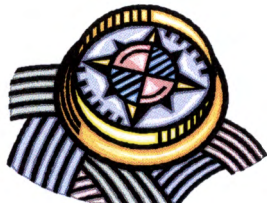
- kavereitten kanssa pihalla? _____
- 6) Mikä on lapsen vahvin kieli ja mitä kieltä hän käyttää tällä hetkellä eniten?

- 7) Osallistuuko lapsi oman äidinkielen opetukseen tai jonkin kielen ylläpito-opetukseen (kieli, opettaja, opetuspaikka) _____

-harrastustoimintaan, jossa käytetään lapsen äidinkieltä tai jotain muuta kieltä kuin suomea? _____
- 8) Osallistuuko lapsi koulun ulkopuolella johonkin suomenkieliseen harrastus- tai vapaa-ajantoimintaan? _____

Liite Pienten kielireppuun

KIELIKOMPASSI OMAAN ÄIDINKIELEEN

PÄIVÄYS _____

NIMI _____ KOULU _____ LUOKKA _____

ÄIDINKIELI _____

OMAN ÄIDINKIELEN OPETTAJAN NIMI _____

MITÄ KIELIÄ PUHUN?

Puhun äitini kanssa _____ ja isäni kanssa _____.

Puhun sisarusteni kanssa _____.

Isovanhempien ja/tai muiden sukulaisten kanssa puhun _____.

Parhaan kaverini kanssa puhun _____.

Koulukavereiden kanssa puhun _____.

OPPILAS KERTOO ITSESTÄÄN:

kyllä vähän ei

KUUNTELEMINEN OMALLA ÄIDINKIELELLÄ			
Osaan seurata helppoa keskustelua.			
Ymmärrän minulle kerrottuja satuja tai tarinoita.			
Pystyn seuraamaan televisio-ohjelmaa.			
PUHUMINEN OMALLA ÄIDINKIELELLÄ			
Osaan kertoa perheestäni.			
Osaan kertoa päivän tapahtumista.			
Osaan kertoa tarinoita/vitsejä/arvoituksia.			

OMAN ÄIDINKIELEN OPETTAJA ARVIOI:

kyllä vähän ei

KUUNTELEMINEN OMALLA ÄIDINKIELELLÄ			
Oppilas osaa seurata helppoa keskustelua.			
Oppilas ymmärtää hänelle kerrottuja satuja tai tarinoita.			
Oppilas ymmärtää annetut ohjeet.			
PUHUMINEN OMALLA ÄIDINKIELELLÄ			
Oppilas osaa kertoa perheestään.			
Oppilas osaa kertoa päivän tapahtumista.			
Oppilas osaa kertoa tarinoita/vitsejä/arvoituksia.			

PIENTEN KIELIREPPU

SUOMEN KIELEN OPPIMISEN SEURANTA VARHAISKASVATUKSESSA JA ALKUOPETUKSESSA (sovellus eurooppalaisesta viitekehystä)

Lapsen nimi: _____

Päiväkoti/koulu: _____

Lomakkeen täyttäjä: _____

PUHUMINEN

Harjoit	Osa
telee	
pvm	pvm

KUULLUN YMMÄRTÄMINEN

Harjoit	Osa
telee	
pvm	pvm

TAITOTASO A1 Suppea viestintä kaikkien tutuimmissa tilanteissa

PUHUMINEN		KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	
A 1.1. Kielitaidon alkeiden hallina		A 1.1. Kielitaidon alkeiden hallina	
puhuja turvautuu äidinkieleen tai eleisiin		tarvitsee erittäin paljon apua puheen ymmärtämiseksi	
osaa vastata häntä koskeviin yksinkertaisiin kysymyksiin		kädestä pitäen ohjaamista, toistoa, eleitä, ilmeitä,	
lyhyin lausein		osoittamista, kuvia, tukiviittomia	
"Kiitos", "Ei", "Ulos"		ymmärtää erittäin rajallisen määrän tavallisimpia sanoja ja	
hyvin suppea perussanasto		fraaseja arkisissa yhteyksissä	
äiti, isä, minä, istuu, pallo, kissa		syömään, ulos, jonoon, kotiin,	
		riisu, pese kädet, odota, tule, katso, sano, istu	
		äiti, isä	
A 1.2. Kehittyvä alkeiskielitaito		A 1.2. Kehittyvä alkeiskielitaito	
osaa viestiä suppeasti joitakin välittömiä tarpeita		ymmärtää rajallisen määrän sanoja, lyhyitä lauseita, kysymyksiä	
"Minä ulos", "Äiti tulee", "Anna mulle", "Mun vuoro", "Toi löi"		ja kehotuksia, jotka liittyvät henkilökohtaisiin asioihin tai	
tarvitsee usein puhukumppanin apua		välittömään tilanteeseen	
eleitä, kuvia, piirtämistä		istu alas, tule tänne, otatko lisää?, onko sinulla vessahätä?	
suppea perussanasto		"Ota kirja esille"	
koulutarvikkeet/lelut		"Piirrä kaksi kissaa"	
perusvärit		ilman rinnakkaisvihjettä (kuva, ele, ilme) on vaikea ymmärtää	
eläimiä		asiayhteyttä	
muutama perusverbi: syömään, leikkii		pystyy seuraamaan helppoa kuvakirjaa (kuvista kertoen)	
lukusanat kymmeneen			

--	--	--	--	--

PUHUMINEN

Harjoit-	Osaa
telee	
pvm	pvm

KUULLUN YMMÄRTÄMINEN

Harjoit-	Osaa
telee	
pvm	pvm

A 1.3. Toimiva alkeiskielitaito		A 1.3. Toimiva alkeiskielitaito		
osaa kertoa lyhyesti itsestään ja lähipiiristään		ymmärtää yksinkertaisia lauseita, jotka on sidottu asiayhteyteen.		
nimi, ikä, kotipaikka		pystyy seuraamaan yksinkertaisia välittömiin tilanteisiin tai		
perheenjäsenet nimeltä		omaan kokemukseensa liittyviä keskusteluja		
selviytyy kaikkien yksinkertaisimmista vuoropuheluista		"Mitä tehtiin retkellä?"		
ruokailu: "Saako lisää maitoa?", "Mä otan leipää"		"Millaiset syntymäpäivät sinulla oli?"		
leikki-tilanteet: "Voit sä olla? Tule tänne! Saako mennä ulos?"		ymmärtää helppoja kuvakirjoja kerrottuna/luettuna		
tautot ja katkokset ovat yleisiä puheessa		ymmärtää yksinkertaisia kehotuksia, pyyntöjä, kieltoja		
ääntäminen voi tuottaa joskus ymmärtämisongelmia		"Missä sinun piposi on?"		
osaa rajallisen joukon lyhyitä ulkoa opettuja ilmaisuja		"Älä mene vielä ulos"		
"Mitä kuuluu? Minä en ymmärrä. Voitko auttaa?"		"Laita liimapuikon korkki tiukasti kiinni"		
"Minulla on..Minä olen..."		ymmärtää yksinkertaisia adjektiiveja		
osaa keskeisintä sanastoa esim.		suuri, pieni, kylmä, kuuma, kuiva, märkä		
kysymyssanat: mikä? missä? mitä?				
yksinkertaiset adjektiivit (suuri-pieni, kuuma-kylmä,				
pitkä-lyhyt)				
ruumiinosat				
ruuat, vaatteet				
perusverbit (syödä, nukkua, lukea, istua, olla)				

PUHUMINEN

Harjoit	Osaa
telee	
pvm	pvm

KUULLUN YMMÄRTÄMINEN

Harjoit	Osaa
telee	
pvm	pvm

TAITOTASO A2 Välittömän sosiaalisen kanssakäymisen perustarpeet ja lyhyt kerronta			
A 2.1. Peruskielitaidon alkuvaihe		A 2.1. Peruskielitaidon alkuvaihe	
osaa kuvata lähipiiriään muutamien lyhyin lausein		pystyy ymmärtämään usein toistuvia	
Äiti ei puhu suomea. Sisko on Leppävaaran koulussa.		adjektiiveja (likainen, puhdas, matala, leveä)	
Minulla on oma huone. Pikkuveli häirii.		paikanmääreitä (edessä, takana, tuolla, täällä)	
selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista		vastakohtia (hidas-nopea, puhdas-likainen)	
Bussikortti ei toimi Miriun pipo on hävinnyt.		ymmärtää käsitteitä sisältäviä ohjeita, mutta tarvitsee vielä toistoa	
Vatsa on kipeä. Mitä tuli läksyksi? Voitko avata oven?		"Vie peli keskimmaiselle hyllylle"	
osaa aloittaa ja lopettaa lyhyen vuoropuhelun, mutta kykenee harvoin ylläpitämään pidempää keskustelua		ymmärtää leikki-/peli-idean	
leikin tai esityksen suunnittelu "voitko tehdä näin? ei voi"		kuuntelee ja ymmärtää luettua satua/lastenohjelmia/lauluja	
opettajan "haastattelu": "Onko sulla lapsia? Kuinka vanha sinun tyttö on? Mikä sen nimi on?"		yksinkertaisen viestin ymmärtäminen ryhmässä edellyttää	
osaa helposti ennakoitavan perussanaston		normaalilla nopeudella ja selkeästi puhuttua yleiskielistä puhetta, joka usein täytyy lisäksi toistaa henkilökohtaisesti	
päivittäin toistuvat tilanteet sujuvat ja niistä osaa keskustella		ymmärtää lyhyiden yksinkertaisten itseään kiinnostavien keskustelujen ja viestien ydinsisällön	
ajanmääreet: tänään, eilen, ensi viikolla			
paikanmääreet: edessä, takana, päällä, alla, sivulla			
yhtä monta, liian vähän, noita keltaisia on enemmän			
asuminen: kerrostalo, hissi, Entresse/Sello tms.			
paikkakunnan keskeiset paikat, kirjasto			
vaikeammat kysymykset: kuka? miksi? milloin?			
osaa kertoa menneistä tapahtumista			
"Mä olen käynyt lirtsillä"			
"Mä voitin Jussin juoksussa", "Mä olin eilen kipeä"			
"Vain tulla ulos kohta!", "Mun pitää eka syödä"			
"Mä maalaan ensin ja sit teen tän palapelin"			

--	--	--	--	--	--

PUHUMINEN

Harjoit-	Osoo
telee	
pvm	pvm

KUULLUN YMMÄRTÄMINEN

Harjoit	Osoo
telee	
pvm	pvm

A 2.2. Kehittyvä peruskielitaito			A 2.2. Kehittyvä peruskielitaito		
osallistuu rutiinimaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeistä asioista			ymmärtää pidempiä moniosaisia ohjeita		
osallistuu ryhmässä käytävään keskusteluun			"Hae kaapista sakset ja tuo ne minulle!"		
osaa selittää pelin ja leikin säännöt			"Rakenna palikoista torni, jossa on yksi palikka enemmän kuin minun tornissani!"		
pystyy selittämään syy ja seuraus suhteet: "Poika itkee, koska ilmapallot karkaa"			ymmärtää tavallisen sanaston ja hyvin rajallisen joukon idioomeja		
osaa kuulemansa tai näkemänsä perusteella kertoa juonen lisäksi myös yksityiskohtia			käydä kalassa, marjassa, sienessä, lääkärissä		
osaa luokitella ja vertailla			arkipäivän sanonnat		
"Mun auto on nopeampi"			pystyy tunnistamaan ympärillään käytävän keskustelun aiheen (pikkuisen laajempi kun välitön minä)		
"Kissa on eläin"			opetustuokiassa käsiteltävät aiheet, esimerkiksi karhu on talviunilla, liikennesäännöt		
käyttää jonkin verran idiomaattisia ilmaisuja					
"Kävin lääkärissä", "Mikä sua ottaa päähän?",					
"Tulin kalasta"					
osaa laajan, usein toistuvan perussanaston					

Materiaali on tuotettu Espoon Suomenkielisen opetuksen ja varhaiskasvatuksen yhteistyönä Opetushallituksen hankerahoituksella.

Tekijät: Katjamaria Halme, Astrid Kauber, Anita Paatelma, Aira Ryyänen-Ahvensalmi, Taru Venho

KUVAJUTTU

Lapsen nimi: _____

Päivämäärä: _____

Päiväkoti/koulu: _____

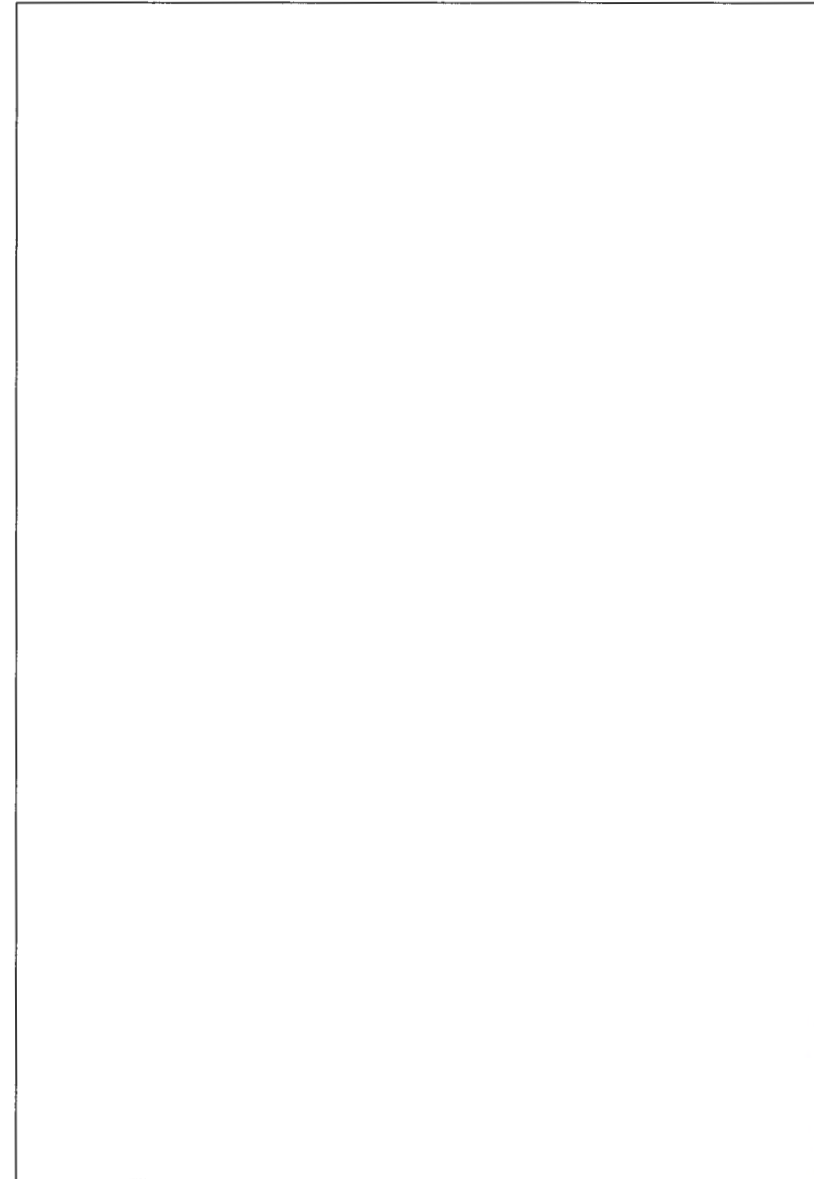
Lomakkeen täyttäjä: _____

Lapsen kanssa järjestetään kahdenkeskeinen arviointihetki 2 kertaa vuodessa: alkukartoitus ja seuranta puolen vuoden päästä.

Tutustu tehtävistöön etukäteen, jotta voit **joustavasti mukauttaa keskustelun vaikeustasoa** lapsen kielitaidon mukaan. Taitavien lasten kanssa voit aloittaa suoraan tasosta A2, vasta-alkajien kanssa ei tehdä koko tehtäväsarjaa. Tee vuorovaikutustilanteesta mahdollisimman luonnollinen ja yritä saada lapsi puhumaan mahdollisimman vapautuneesti. Ota mukaan arviointitilanteeseen värikynät. Nauhoita lapsen puhe tai pyydä työparia kirjaamaan se ylös sellaisenaan.

A. Lapsen haastattelu/vuorovaikutuksellinen tilanne

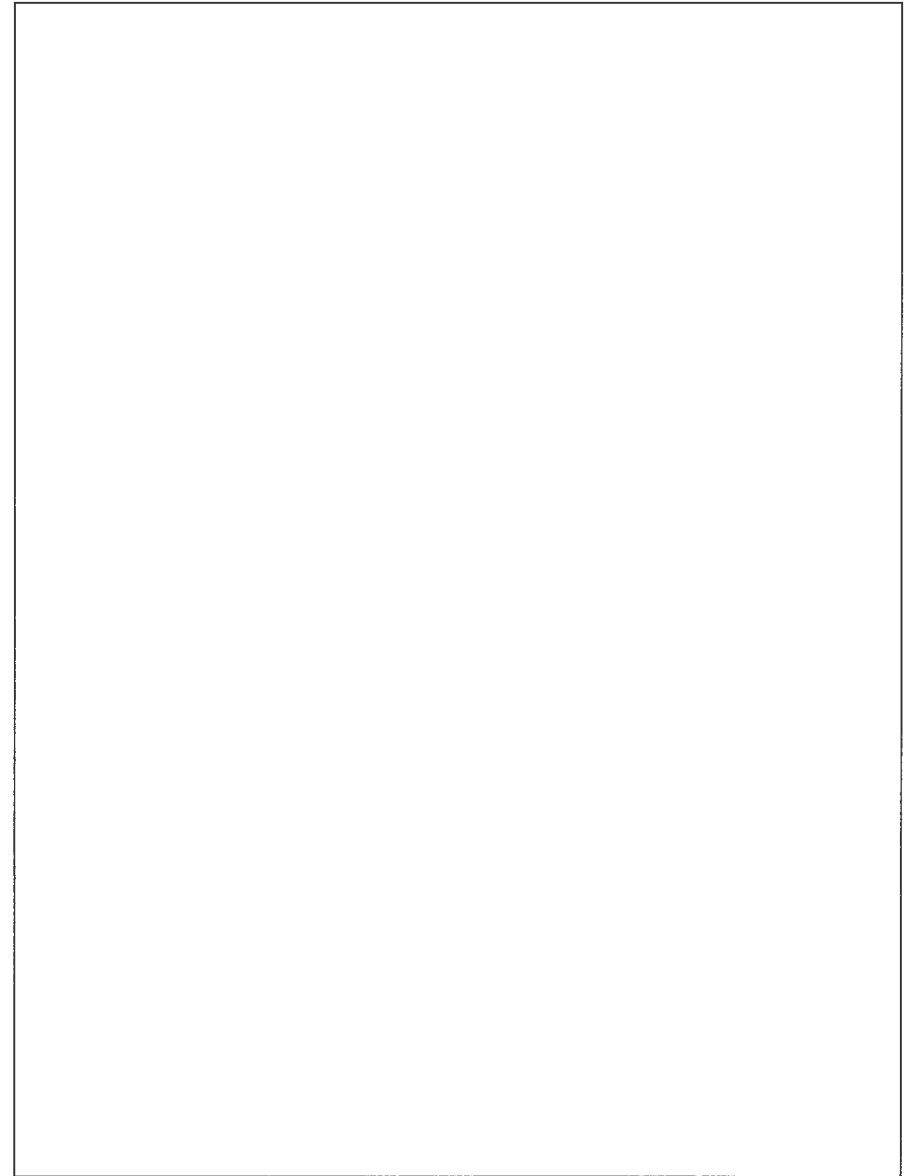
- Hei! Mitä sinulle kuuluu?
- Mitä kivaa olet tehnyt tänään?
- Mitä teit viikonloppuna/eilen kotona?
- Mitä koulussa/päiväkodissa on hauskaa?
- Mistä et pidä?
- Kuka on paras kaverisi/mitä teette yhdessä?
- Mitä leikit koulun/päiväkodin pihalla?
- Milloin sinulla on syntymäpäivä?
- Mistä ruoasta sinä pidät?
- Kysy sinä minulta jotain!

B. Kuvasta kertominen ohjatusti

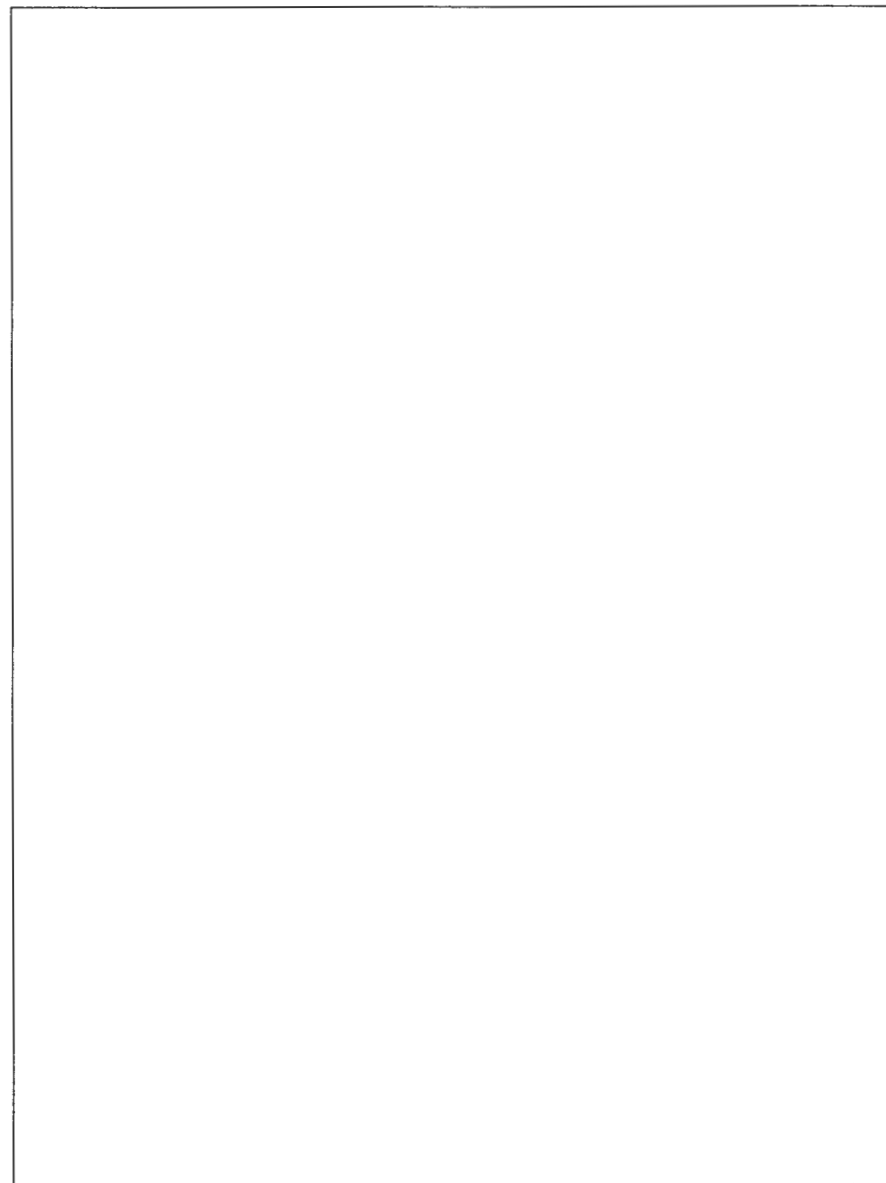
A 1.1. - 1.2.

1. Näytä pallo.
2. Näytä aurinko.
3. Näytä auto.
4. Näytä vauva.
5. Onko kuvassa puu?
6. Näkyykö kuvassa junaa?
7. Näytä, kenellä on jäätelö?
8. Mikä tämä on? (opettaja osoittaa - reppu, kukka, jäätelö, puu, penkki)
9. Väritä pallo punaiseksi.
10. Väritä aurinko keltaiseksi.
11. Tässä on lentokone. Ympyröi se.
12. Piirrä hiekkalaatikkoon pallo.
13. Kuinka monta autoa tiellä on?
14. Kuinka monta ilmapalloa kuvassa on?

A 1.3.

1. Kuinka monta lasta pelaa jalkapalloa?
2. Mitä vauva tekee?
3. Mitä lapset tekevät hiekkalaatikolla?
4. Millainen paita pojalla on? (opettaja osoittaa raitapaitaista poikaa)
5. Millainen mies on?
6. Mitä hän tekee?
7. Väritä linja-auto (bussi) siniseksi ja kuorma-auto vihreäksi.
8. Kerro minulle, missä orava istuu?
9. Kerro minulle, missä lintu on?
10. Kerro minulle, missä reppu on?
11. Missä vanha mies seisoo? (jos lapsi ei osaa vastata, opettaja voi pyytää lasta jatkamaan lausetta: vanha mies seisoo penkin ...)
12. Piirrä puun alle iso ja pieni kivi.
13. Kuvassa ovat koira ja orava. Mitä eläimiä kuvassa ei ole?
14. Näytä äiti, vauva ja isoisä.
15. Mitä lellyä sinulla on?
16. Mitä hassua kuvassa on?

A 2.1. - 2.2.

1. Mitä peliä lapset pelaavat?
2. Mitä tarvitset silloin kuin pelaat jääkiekkoa? Mitä vielä?
3. Kenen koira tämä on?
4. Kuvassa on polkupyöriä. Mikä pitää olla päässä, kun ajat polkupyörällä?
5. Tämä pikkupoika näyttää itkevän. Keksitkö syyn, miksi hän itkee?
6. Kuka lchduuttaa lasta?
7. Löydätkö kuvasta vaaratilanteen?
8. Miksi tiellä ei saa leikkiä?
9. Mistä olisi turvallisinta ylittää katu? Mikä se on nimeltään?
10. Miksi ihmiset ovat bussipysäkillä?
11. Kuvassa on jäätelökioski. Mistä jäätelöstä sinä tykkäät?
12. Näytä korkein kerrostalo.
13. Millaisessa talossa sinä asut?
14. Näytä kuvasta vanhin ja nuorin ihminen.
15. Kuvassa on lentäviä eläimiä. Sano eläimiä, jotka osaavat lentää?
16. Tämä puu on koivu. Tiedätkö muita puiden nimiä?
17. Sininen, punainen ja keltainen ovat värejä. Paita, housut ja hame ovat _____.
18. Luettele erillaisia kulkuneuvoja.
19. Mikä vuodenaika kuvassa näyttää olevan?
20. Mistä tiedät, että kuvassa on kesä/kevät?
21. Ihmiset käyttävät kuvassa kesävaatteita. Millaisia talvivaatteita tiedät?
22. Mistä aineesta penkin voisi rakentaa?
23. Kuka kuvan henkilö haluaisit olla? Miksi?

